

(חמש מעמוד 47)

של ארץ ישראל — ובמהלך תשמ"ג כמעט ואיראפשו היה שלא להיזכר בה שוב ושוב. זוהי הרוגמה של הצלבנים, שהשתלטו על הארץ בסוף המאה ה-11, ושגשגו בה או בחלקיה עד סוף המאה ה-13.

מסעיהם פיצו ממעמקי הרוח של אירופה המערבית. תחושות רתיות עמוקות גרמו למאות אלפי בני אדם, שליטים ונשלטים, אבירים ופשוטעים, לנרדו בדרך-לא-דרך אל ארץ הקודש הרחוקה, כדי לשחרר את קברי ישוע המשיח. רק חלק מהם זכו לחזור הביתה. אל המניעים תשגבים נוספו גם יצר הרפתקנות, התאוה לשלל וחיפוש אחר קאריירה מבטיחה בארץ רחוקה, כאשר רכריהקידום במולדת היו סתומות.

הצלבנים עלו ארצה מארצות רבות, גלים-גלים, יצרו תשתית ארירה של כוח, וכבשו שטחים שעלו בהרבה על כל כיבושיה של ישראל עד כה. הם היו מסוגלים כמעט לכל, חוץ מאשר לדבר אחד: להיות בשלום. רעיונות של שלום, פשרה ודריקיום היו זרים לעצם מהותה של התנועה, ועל כן נגזר עליה להילחם. מיומה הראשון ועד האחרון.

אמנם, היו בקרב הממלכות הצלבניות הוגידיות ואנשי-מעש שרצו בשלב זה או אחר לשים קץ לתהליך ההתפשטות ולהגיע לשלום עם העולם המוסלמי. פה ושם גם נעשה נסיון לקיים מיטער של הפסקת-אש ושלום, למשל עם דמשק. בעלי הרעיונות האלה היו בני-בנייה של הכובשים, לירי-הארץ, אך הם נשטפו על-ידי גלים חדשים של עולים תוקפניים ועל-ידי המימסד הצלבני, הצבאי-כלכלי, שהיה לו עניין חיוני בהמשך המילחמה. במישך שניי-שלושה דורות חיו הצלבנים בסיומן ההתפשטות.

סימני תקופה זו — החורבות של מצודותיהם הנהדרות — פזורים ברחבי ארץ-ישראל, לבנון וסוריה המערבית. כאשר התקדמו חיילי צה"ל בלבנון הם נתקלו בהם על כל צער ושעל, מבפור ועד צידון.

אך בהדרגה החלו יחסיהם הברורים להשתנות.

הצלבנים התעייפו. המתחים הבלתי-פוסקים בין נוצרים, בני-עדות המזרח (פולנים) ובין העולים הנוצריים מארצות-המערב (פראנקים) החלישו את החברה. זרם העלייה והכסף מן המערב התרדלו. העולם המוסלמי השתנה. הקנאות הצלבנית עוררה קנאות מוסלמית חדשה. נמצאו אלטרנטיבות לרכייהמיסחר, שבהן שלטו הצלבנים. האבות-המייסדים של הממלכות הצלבניות, עתירי הגבורה ונחושי-ההחלטה, פינו את מקומם ליורשים חלושים, ומול אלה קמה סידרה מרשימה של מנהיגים מוסלמיים עדינפשי וחכמים, החל בצלאח-אל-דין האגדתי וכלה בכייכארס המצביא.

כמשך כמה עשרות-שנים התנגד גורל המילחמה אנה ואנה. הצלבנים הוכו, התאושו, החזירו מכה כנגד מכה, עשו פלאים במינגנה.

אך איראפשו היה לתקן את מאזן-העוצמה. שנטיה יותר ויותר לרעתם. תבוסתם הסופית היתה בלתי-מנעת, ואחרוני הצלבנים נזרקו אל הים, פשוטו כמשמעו — מאורע היסטורי המטביע את רישומו על תודעת העמים במרחב עד עצם היום הזה.

מהמר בקאזינו

ה מדינות המתפשטות משולות למהמר בקאזינו. יתכן שהאיש בא אל שולחן-המישחק תחילה מפני שלא היתה לו ברירה. הוא ניסה את המול כדי למלט את עצמו ממזוקה, ואולי ממות.

כאשר מאיר לו המול, מצטברת לידו ערימה גדלה והולכת של אסימוני-מישחק. אדם חכם היה פורש מן המישחק, ממיר את האסימונים בכסף חי מן הריבית עד יום מותו, בעושר ובאורש, הוא ומשפחתו אחריו.

אולם כמעט לעולם אין האסימון כזה. תאוותי המישחק אוחזת במהמר, כמו דיבוק בליכול. הוא מומשיך לשחק, מרוזח, מפסיד, מרוזח שוב — עד שאובד אחרון האסימונים, והוא יוצא מן האולם עני

מכסי שנכנס אליה. בספרים, הוא מאבד את בדרך כלל לדעת.

היו בהיסטוריה אנשים חכמים, שניסו להפסיק תהל להמיר בעוד מועד את פירות הכיבושים הנוצרים כנכסי בריקיימא, שאפשרו לאומה חיים בטוחים על בסיס משוג כזה היה ריימן, רוון טריפולי, שניסה להפסיק מסעיהתאבדות של הצלבנים. כזה היה, כנראה, פרידריך מלך פרוסיה, אחרי מילחמותיו המתישות. כזה היה פורביסמארק, אדריכל הדיי הגרמני השני.

כולם נכשלו. מכל המחלות העלולות לתקן נששו של עם, יצרההתפשטות הוא המסוכן והז ביותר.

עם המכור להתפשטות משול לאדם המכור להרוזין. זה את נישמתו לשטן, והשטן אינו מרפה משללו.

להלכה, זה יכול לקרות אחרת. יכול לקום בישראל קולקטיבי — תנועה חדשה שלא תמחה על פרט זה או אחר על עצם הכיוון ההיסטורי של המדינה, על מהותה הר המדינית והחברתית. יכול לקום הכוח האלטרנטיבי, אשר את הקונספציה הנסיסית, אשר הנחתה את התנועה ב-100 האחרונות, בקונספציה חדשה, מודרנית ומציאותית.

הכל אפשרי, והרשות נתונה. יתכן שהמילחמה האמיתית שתכריע את גורל ישראל המילחמה בינה ובין העולם הערבי, המעסיק את כל נימי וגופה, אלא דווקא המאבק הפנימי בתוככי נפש האומה המאבק בין דיבוקההתפשטות ובין מגרשיו.

היו נסיונות כאלה, מעטים וקלושים, במהלך תשמ"ג. הם בקרב תנועות-המחאה, במילחמת-הלכנון, יחידים וקבוצות ו את מבטם מעל לתהליכים המידיים, שעוררו את המחאו היסבות העמוקות ביותר.

יתכן שזמן הזרעים העדינים האלה יצמחו, בשנים הן גורמים רכייהשפעה, אשר ישנו את פני המדינה ואת כיוון ההיסטורי.

בפרום תשמ"ד, זאת היתה התיקוזה הט ביותר.

צלבו צעיר יוצא למסע הצלב, צלבן זקן חוזר ממסע הצלב: תחילה התפשטות, אחר-כך מינגנה, לבסוף התמוטטות